

Pačesová, Jaroslava

Ninth international congress of phonetic sciences 1979

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. A, Řada jazykovědná. 1981, vol. 30, iss. A29, pp. 136-138

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/100408>

Access Date: 27. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

První část knihy končá konstatacíí, že V. E. Adodurov je hlavním předchůdcem Lomonosova v otázce popisu ruského literárního jazyka. V otázkách kodifikace on zaujímal mnohem více radikální postavení, než Lomonosov. Jeho návrh, jak odstranit z abecedy písmena *ер, фты, ижицы, і десятиричного* mohla být uskutečnena bez malého dvacíti let zpoždění.

Druhá část knihy — „*Материалы*“ (s. 92—221) je rozdělena do tří částí. První („*Текст грамматики*“, s. 92—127) obsahuje reprodukce textu zkoumané grammatiky, přenášené s dodržováním ortografie a interpunkce zdroje. Ve druhé části („*Текстологические примечания*“, s. 127—171) jsou textologické poznámky, týkající se historie daného díla. Jsou srovnány s stranami reprodukování rukopisu. Rozdíly k reprodukování ruskému seznamu grammatiky Adodurova jsou uvedeny ve švédském překladu Gренинга; ruský překlad k švédskému textu je v hranatých závorkách. Třetí část představuje „*Объяснительный комментарий*“ (s. 171—221). On se týká odstavců samotné grammatiky. V něm učitelé jako ruský seznam, tak i švédský překlad odpovídajících částí. Pokud komentář se týká odstavce, který je uveden pouze ve švédském překladu, číslo odstavce je v hranatých závorkách; v tomto případě text odpovídající odstavce je třeba hledat v části textologických poznámek.

V závěru knihy je přiložen seznam zkrácení („*Принятые сокращения*“, s. 222—232).

V knize jsou uvedeny nové informace z historie popisu a kodifikace ruského literárního jazyka. Lingvisté, pracující v oblasti grammatiky ruského jazyka, budou její čtením velmi zájmováni.

Алеш Бранднер

NINTH INTERNATIONAL CONGRESS OF PHONETIC SCIENCES 1979

IX. mezinárodní kongres fonetických věd

Po *Amsterdamu* (1932), *Londýně* (1935), *Ghentu* (1938), *Helsinkách* (1961), *Münsteru* (1964), *Praze* (1967), *Montrealu* (1971) a *Leedsu* (1975) se ve dnech 5.—11. srpna 1979 konal další, v pořadí devátý mezinárodní kongres fonetických věd v *Kodani*. Účastnilo se ho na 700 účastníků z vědeckých pracovišť celého světa. I když nedosáhl počet 900 účastníků, jenž znamenal VI. mezinárodní kongres fonetických věd konaný v Praze v roce 1967, řadí se kongres kodánský nesporně k jednomu z největších setkání badatelů v oboru fonetických věd. Z Československa se ho účastnilo celkem 15 vědeckých pracovníků, a to jednak v rámci tématického zájezdu, který pro zájemce z celé republiky uspořádalo Jazykovědné sdružení ČSAV Praha za souhlasu prezidia Československé akademie věd, jednak jako turisté.

Organizací kongresu byl pověřen Fonetický institut kodánské univerzity v čele s prezidentkou Eli Fischerovou-Jørgensenovou a dlužno říci, že se svého poslání se ctí zhostil. Vědecká i společenská úroveň kongresu byla vysoká, na pořad byly zařazeny hodnotné referáty předních badatelů, jejichž volbou se organizátoři snažili obsáhnout co nejširší paletu jednotlivých fonetických věd, vybraní referující pak podali co nejširší přehled o vědeckém bádání a výsledcích v daných úsecích.

Vlastním zahájením vědeckého programu byl plenární referát švédského lingvisty ze stockholmské univerzity profesora Bjørna Lindbloma „*The Goal of Phonetics, its Unification and Application*“, v němž, vycházejíc z historie, fundovaně a výstižně nastínil úkoly současné fonetiky i nutnost interdisciplinárních přístupů v lingvistickém bádání.

Další plenární zasedání byla věnována třem okruhům: produkci řeči; percepci řeči a fonologii. Hlavní referáty byly svěřeny P. F. MacNeilageovi z univerzity texaské, M. Studdert-Kennedymu z univerzity newyorské a H. Basbolovi z univerzity Odense, Dánsko, koreferáty pak P. Ladefogedovi a M. Sawashimovi, L. Chistovičové a H. Fujisakimu, S. E. Andersonovi a J. B. Hooperové. V plénu proběhly rovněž 4 speciální přednášky, a to: G. Funt, „*The Relation between Area Functions and the Acoustical Signal*“; O. Fujimura, „*Methods of Analysis in Speech Acoustics*“; N. A. Lassen, „*The Physiology and Pathophysiology of Language Functions*“; H. Wakita, „*New Methods of Analysis in Speech Acoustics*“.

Jako novum lze pak hodnotit formu organizace osmi symposií, kde po úvodním slově předsedajícího k určenému tématu přednesli své příspěvky referenti panelové diskuse, načež následovala vystoupení účastníků z pléna. Symposia byla věnována následujícím okruhům:

- *Phonetic Universals in Phonological Systems and their Explanation;*
- *Psychological Reality of Phonological Descriptions;*
- *Acquisition of the Phonological System of the Mother Tongue;*
- *Social Factors in Sound Change;*
- *Temporal Relations within Speech Units;*
- *Motor Control of Speech Gestures;*
- *The Relation between Sentence prosody and Word prosody;*
- *Perception of Speech versus Non-speech.*

Funkce moderátorů jednotlivých symposií byla svěřena naší odborné veřejnosti dobře známým osobnostem jako je J. J. Ohala, Victoria Fromkinová, Ch. A. Ferguson, E. Haugen, Ilse Lehiste, J. Lubker, Eva Gardingová a D. B. Pisoni. Vysoká návštěvnost a bohatá diskuse jasně prokázala, že symposium jako forma konání kongresu je vítanou příležitostí k výměně informací a zkušeností z té které vědecké disciplíny.

V odpoledních hodinách pak probíhala zasedání v sekcích, v nichž byla formou referátů a diskusních příspěvků řešena následující problematika: produkce řeči, percepce řeči, akustika, fonologie, typologie, dětská řeč, syntéza, prozodie, aplikovaná fonetika, dějiny fonetiky a sociofonetika. Přesto, že byl při předběžných registracích zjišťován zájem o participaci v té které sekci, došlo k některým disproporcím (např. návštěvnost v sekci věnované pedolinguistice byla tak vysoká, že zdaleka nestačil ani přidělený prostor ani vymezený čas). Celkem bylo předneseno 291 referátů a desítky diskusních příspěvků, jejichž fundovanost a konkrétnost byla zajištěna mimo jiné i tím, že se organizátorům kongresu podařilo vydat a rozeslat přihlášeným účastníkům s téměř půlročním předstihem dva svazky *Proceedings*, v nichž jsou otištěny všechny referáty a speciální přednášky určené pro plénum i referáty v symposiích in extenso, z referátů zařazených do sekce pak jednostránková resumé. Třetí svazek *Proceedings*, s jehož vydáním počítají organizátoři kongresu v nejbližších měsících, obsáhne diskusní příspěvky.

Jako velmi zdařilá se ukázala i volba konání jednotlivých akcí. Zatímco pro plenární referáty a symposia byly rezervovány rozsáhlé přednáškové sály v hotelu Scandinavia (situovaném v bezprostřední blízkosti kodaňské univerzity), referáty v sekcích, individuální rozpravy a předvádění novinek z experimentálních fonetických laboratoří se odbyvaly přímo v prostorách nové kodaňské univerzity v posluchárnách vybavených nejmodernějším audiovizuálním zařízením.

Sekretariát kongresu fungoval po všechny dny od 8—18 hod., informovanost o plánovaných akcích i o náhlých změnách byla dokonalá. Pro referát v sekci bylo rezervováno 20 minut + dalších 10 minut na diskusi. Časové limity byly přesně dodržovány, v případě, že přednášející nemohl odpovědět na všechny dotazy, rozprava pokračovala ve zvláště vyhrazených místnostech. Nedostavil-li se některý z referentů, byl ihned zařazen náhradník.

Účastníci kongresu měli i možnost navštívit výstavu knih, bohatě vybavenou nejnovější odbornou literaturou, spojenou s prodejem. Rovněž dokonale vybavené prostory Fonetického institutu byly po celou dobu kongresu účastníkům přístupny.

Jako velmi zdařilé lze klasifikovat i akce společenského rázu. Po zahajovací koktejlu to byla recepce na kodaňské radnici, dále symfonický koncert v parku Tivoli a slavnostní večer s programem v prostorách nové univerzity. Plánovanou součástí kongresu byla i prohlídka historických památek Kodaně, dále exkurze do Vikingského muzea a hradů severního Zealandu.

Významnou akcí v rámci kongresu bylo plenární zasedání mezinárodní fonetické společnosti ISPhS, na němž byla hodnocena práce výboru za uplynulé období a proběhly volby funkcionářů pro další čtyřletí. A je jistě potěšitelné na tomto místě konstatovat, že prezidentem této světové vědecké společnosti, sdružující více než 1000 badatelů v oboru fonetiky ze všech kontinentů, byl již podruhé jednomyslně zvolen československý pracovník, prof. PhDr. Milan Romportl, DrSc., z pražského Fonetického ústavu filozofické fakulty Univerzity Karlovy. (Poprvé byl do této náročné funkce zvolen před čtyřmi léty na VIII. kongresu fonetických věd v Leedsu.)

Světové kongresy fonetických věd jsou hlavním a v mezinárodním měřítku jediným všeobecným setkáním pracovníků v oboru fonetiky. Těžšíste pobytu československé delegace spočívalo v aktivní účasti na kongresu, jehož význam pro rozvoj oboru a seznámení se současnými trendy výzkumu je základní. Vedením kongresu byla velmi kladně kvitována jednak početnost naší delegace (ostatní socialistické země měly v průměru po 1—2 zástupců), jednak skutečnost,

že 7 účastníků připravilo referáty pro jednotlivé sekce (byli to soudruzi Romportl, Pačesová, Hůrková-Novotná, Ondráčková, Skoumal, Schulzová, Jassová, že všichni se krom toho aktivně podíleli na diskusi v plénu, sekcích i na jednotlivých symposiích.

Hodnotíme-li IX. mezinárodní kongres fonetických věd celkově, lze říci, že šlo o akci obecně přínosnou, v níž českoslovenští účastníci měli příležitost informovat světovou fonetickou veřejnost o výsledcích vědeckých výzkumů u nás a že této příležitosti úspěšně a účinně využili. Krom toho získali cenné informace o současném světovém dění v oblasti fonetiky a příbuzných oborů a navázali kontakty s odborníky celého světa. Jest si přáti, aby se získané poznatky promítly co nejefektivněji ve vědeckovýzkumné činnosti každého z československých účastníků kongresu, jemuž byla dána možnost své pracoviště v zahraničí reprezentovat.

Jaroslava Pačesová